

§111

Svar på medborgarförslag om gratis bussresor för seniorer med stadstrafikens bussar (RS/699/2022)

Sammanfattning

Region Jämtland Härjedalen har i december 2022 fått in ett medborgarförslag om gratis bussresor för seniorer. I förslaget anges att en viktig del i att må bra som äldre är att kunna röra sig fritt, att kunna ta vara på de möjligheter som finns samt att vara mer aktiv och resa. Därför föreslås att seniorer (65+) ska erbjudas gratis resor med stadstrafikens bussar under den period på dagen när antalet resande är reducerat, förslagsvis 9–14. Förslaget motiveras med att en god friskvård riktad mot äldre människor sparar både liv och pengar, men framför allt att den höjer deras livskvalitet.

Gällande handlingsplan för det Regionala trafikförsörjningsprogrammet 2021 – 2026 anger att ett strategiskt arbete med översyn och utveckling av kollektivtrafikens biljettutbud, prissättning och försäljningsstrategi ska genomföras under 2022–2023. En utredning av biljettutbud och priser inom kollektivtrafiken i Jämtlands län påbörjades därför under våren 2022 med målsättningen att hitta lösningar som bidrar till att göra kollektivt resande mer attraktivt och att öka marknadsandelen.

I nuvarande trafikavtal för stadstrafiken är det operatören som ansvarar för prissättning och biljettutbud. I dagsläget erbjuds seniorrabatt endast på Periodkort (30-dagarsbiljett). I juni 2023 övergår ansvaret för prissättning och biljettutbud till Region Jämtland Härjedalen. Med anledning av detta har utredningen av priser och biljetter i första skedet fokuserat på stadstrafikens biljettutbud, priser och villkor.

Utredningen (RUN/312/2022) presenterades för regionfullmäktige i oktober 2022, § 117, och resulterade bland annat i beslutet om att införa seniorrabatt 25 % på 24-timmarsbiljett och Rabattkort (10 respektive 20 resor). Rabatten på 30-dagarsbiljett behålls oförändrad (280 kronor jämfört med motsvarande biljett för vuxen 750 kronor). Seniorer har idag även 25 % rabatt på en del av biljettutbudet för regiontrafiken (periodbiljetter och 20-resorsbiljetter). Seniorer kan också köpa Seniorkortet, som ger rätt till obegränsat resande i hela Jämtland (stadstrafiken inkluderat). Seniorkortet tecknas för ett helt år och kostar 3 768 kr/år (314 kr/månad). Jämfört med priset för motsvarande biljett för vuxen är rabatten 77 %. En anledning till den höga rabatten på seniorkortet är att seniorer i hög grad reser på andra tidpunkter än den mest belastade trafiken. Den övervägande delen av seniorernas resor sker mitt på dagen, mellan högtrafiken på morgonen (7 – 8) och eftermiddagen (15 – 17). Under stora delar av 2020–2022 har kollektivtrafiken, precis som övriga samhället, varit kraftigt påverkade av pandemin. Intäkter och resande har som en följd av detta minskat, men ser under de inledande månaderna under 2023 ut att snart vara åter på samma nivåer som innan pandemin. 2019 får därför utgöra en jämförelse för nuvarande nivåer.

Intäkten från Seniorkorterna uppgick 2019 till cirka 7 miljoner kronor. Intäkten från övriga biljetter med rabatt för seniorer uppgick under 2019 till cirka 1,5 miljoner kronor. Intäkter som direkt går att hänföra till seniorer uppgick alltså till cirka 8,5 mnkr under 2019. Cirka en fjärdedel av befolkningen i Jämtlands län (31 000 av 132 000) är 65 år eller äldre (seniorer). Av den vuxna befolkningen utgör seniorer cirka 30 %. Eftersom alla typer av biljetter inte erbjuder seniorrabatt kan heller inte de intäkter som seniorer genererar beräknas på ett säkert sätt, då de också köper ”vuxenbiljetter”. Intäkterna från seniorer är alltså minst 8,5 miljoner kronor per år, men troligen 10–12 miljoner totalt sett. Cirka tre fjärdedelar av resorna som görs med olika typer av biljetter som har seniorrabatt, genomförs i stadstrafiken i Östersund. Att införa avgiftsfria resor i stadstrafiken för seniorer skulle sannolikt innebära förlorade intäkter motsvarande 8–10 miljoner kronor per år.

Samtidigt har kollektivtrafiken påverkats negativt på kostnadssidan i takt med framför allt ökade bränslekostnader. Kollektivtrafiken gick med underskott 2022 (totalt – 13,5 miljoner kronor) och prognosticerar i dagsläget ett underskott även för 2023.

Det fortsatta strategiska arbetet med att se över det totala biljettutbudet, rabattkategorier och priszoner i Jämtlands län kommer sannolikt att resultera i fler förändringar i prisstruktur och justering av rabatterade biljettalternativ än de som redan beslutats för stadstrafiken. En mer omfattande konsekvensanalys behöver dock tas fram för att utreda vad olika förslag skulle ha för påverkan på kollektivtrafikens intäkter.

Nyckeln till en högre kostnadstäckningsgrad är att få fler att resa med kollektivtrafiken och en förutsättning för att kunna uppnå detta är att se till att biljettutbudet är lättförståeligt, attraktivt och prisvärt. Hela utredningen beräknas vara klar i under hösten 2023. Med anledning av pågående utredning föreslås att medborgarförslaget avslås.

Kollektivtrafiknämnden behandlade ärendet den 17 maj 2023, § 50, och föreslår regionfullmäktige:

Medborgarförslaget avslås.

Förslag till beslut

Regionstyrelsen tillstyrker kollektivtrafiknämndens förslag.

Beslut

Regionstyrelsen tillstyrker kollektivtrafiknämndens förslag.

Expedieras till

Förslagsställaren

Beslutsunderlag

Regionstyrelsen

2023-05-31

- Tjänsteskrivelse Medborgarförslag om gratis bussresor för seniorer med stadstrafikens bussar
- §50 Kollektivtrafiknämnden Medborgarförslag om gratis resor med stadstrafikens bussar för seniorer
- Medborgarförslag om gratis resor med stadstrafikens bussar för seniorer_ Maskad

Paragrafen är justerad